

IMPORTANȚA EDUCAȚIEI RELIGIOASE ÎN CONTEXTUL CRIZELOR MONDIALE

Drd. Benjamin Liviu ROȘ

*Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad,
Școala Doctorală Interdisciplinară,
Programul de Doctorat „Teologie Evanghelică”
rosliviu83@yahoo.com*

ABSTRACT: *The importance of religious education in the context of global crises.*

This article presents the importance of religious education, the roles of the family and the school which are fundamental tools for reducing world crises. Religious education is a means by which people with integrity are formed, who are open to tolerance and mutual respect, being concerned with the continuous improvement of their relations with the divinity and with fellow human beings. These are some of the goals religious education is looking to achieve.

Keywords: *education, religious, family, people, crises.*

Introducere

În acest articol vom prezenta importanța educației religioase, rolurile familiei și ale școlii precum și care sunt instrumentele fundamentale pentru reducerea crizelor mondiale. În contextul actual se vorbește foarte accentuat de tot felul de crize, de la crize umanitare, la crize financiare, crize alimentare, probleme climatice, dar cred că cea mai gravă criză este criza spirituală pentru că ea se referă la modul cum omul se raportează la toate lucrurile din jurul lui și evident la modul cum el reacționează în momente de criză de ori ce fel ar fi ea.

În sens psihologic, criza este o pierdere a echilibrului, o situație problematică, o situație tensionată, când echilibrul psihic al individului trebuie să se confrunte cu condiții periculoase și chiar dacă se apelează la tot felul de strategii nu se poate evita starea de criză. Pornind de la acest adevăr doresc să argumentez modul cum educația religioasă poate veni în ajutorul soluționării crizelor de orice fel.

Vom identifica aspecte teoretice dar și practice care pot veni în ajutorul tuturor celor ce vor lectura acest articol cu scopul de a provoca cititorul la o studiere mai aprofundată a educației religioase pentru a vedea avantajele și beneficiile ce vor emana un impact pozitiv pentru binele comun.

La întrebarea „Ce putem să facem pentru a trăi o viață mai bună?” sau „Cum pot eu ajuta? Cum mă pot face util?” Tudor Vianu, în tratatul său intitulat *Filosofia culturii* (1945), enunța că noi suntem ceea ce faptele noastre sunt. Noi suntem judecabili după opera și după rezultatele muncii noastre.¹ La întrebarea „Ce putem face pentru a fi fericiți?”, răspunsul cel mai indicat ar fi „Să fim activi!”

Educația bazată pe realizări este un proces de învățare integrată, centrată în jurul responsabilității personale, a dezvoltării autonome și a încrederii în sine.² Cu cât descoperim în noi înșine mai multe simțuri de a aparține, cu atât devenim mai conștienți de complexitatea identității noastre.³ Cu cât găsim mai multe lucruri comune la unele persoane cu atât ne apropiem de ele mai mult. De fapt, această deschidere are legătură cu umanitatea noastră comună și ne dăm seama că este o mutare de la egocentrismul incipient la o vedere mai puțin sau mai mult lărgită și raportată la lume și la oameni, poate chiar la întreaga umanitate, a cărei condiție poate fi mereu îmbunătățită prin comunicare.

Educația religioasă trebuie să înceapă în familie

Educația religioasă se începe încă de la cea mai fragedă vârstă și reprezintă nevoia pregătirii pentru viață, cunoaștere, înțelegere și practicare a binelui, în viața familială, școlară, socială, familia având un rol deosebit de important în educarea copiilor. Părinții au posibilitatea de a oferi sau împiedica formarea unei identități religioase care este doar o parte a unei identități ideologice, prin modelul lor parental. Căldura, acceptarea și perseverența

1 Tudor Vianu, *Filosofia culturii*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1945, p. 67.

2 Mușata Bocoș, Daniel Andronache, Lorena Peculea, „Orientări educaționale actuale asupra curriculumului centrat pe competențe,” în Simona Sava, *Perspective pentru cercetarea în educație*, București, Ed. Universitară, 2015, p. 74.

3 Ludmila Lazăr, „Fenomenul migraționist contemporan: probleme și provocări etice,” în Tudor Dumitraș, *Filosofia în contextul științei contemporane*, Chișinău, Edit. Asem, 2010, p. 37.

părinților cu autoritate au un rol semnificativ asupra identității religioase și a caracterului, astfel încât adolescenții din familii cu autoritate au formată identitatea religioasă și pot să aibă un caracter religios mai veritabil decât colegii lor din familiile cu alte stiluri parentale indulgente.

Familia creștină este cel mai vechi model de educație, asemenea unei instituții întemeiate de Creatorul Omului. Pe lângă funcțiile ei biologice, sociale și de socializare, familia are rol educativ fiind prima instanță educativă, prima școală și biserică a copilului. Ea este cadrul în care copilul învață abecedarul comportamentului religios și social. Creșterea și educarea copiilor sunt îndatoriri și responsabilități ale părinților care nu încetează niciodată pe timpul vieții. La rândul lor, părinții constituie modele de comportament care contribuie la dezvoltarea personalității și la creșterea nivelului de pregătire socială-spirituală a tinerilor. Părinții trebuie să fie pentru copiii lor așa cum Dumnezeu este pentru noi toți, un Părinte care îmbină dragostea cu iertarea.

Supravegherea parentală echilibrată combinată cu niveluri ridicate de căldură au fost observate ca prezicând pozitiv transmiterea valorii. În plus, absența acestor două componente poate dăuna procesului de transmitere cu succes a valorilor religioase.⁴ Părinții sunt cei care de la început pun bazele unei educații spirituale, morale și religioase, însă, este destul de dificil să identifici existența unor legături între manifestarea comportamentelor specifice ale părinților și comportamentele ulterioare ale copiilor. Modurile prin care părinții își pot crește copiii, pot să dezvolte personalități similare și invers; copiii care au crescut în aceeași familie pot avea aceleași acțiuni ca cele ale părinților. În ciuda acestor dificultăți, specialiștii au identificat anumite conexiuni între practicile parentale și efectele acestora asupra copiilor.⁵

Putem nota că educația religioasă se adresează atât intelectului, motivaționalului dar și afectivului care survin în a motiva individul la fapte concrete, la comportamente echilibrate, demne de o etică creștină nu doar la niște legi și limite, norme de conduită morală care pentru unii sunt greoaie și neplăcute.

4 Stephen Armet, "Religious Socialization and Identity Formation of Adolescents in High Tension Religions," în *Review of Religious Research*, 50(3)2009, pp. 277-297.

5 Farah Jabeen and Muhammad Naveed Riaz, "Parenting Styles as Predictors of Emotion Regulation Among Adolescents," în *Pakistan Journal of Psychological Research*, Vol. 28, Nr. 1, 2013, pp. 85-105.

De multe ori se poate observa cum stilul parental dintr-o familie marchează într-un mod semnificativ comportamentul copiilor, prin tot felul de acțiuni și practici similare cu ale părinților, mai ales în comportamentul vocațional religios. Procesul de învățare și de maturizare este de durată și uneori este complex mai ales atunci când este neglijat de părinți, motivându-se că școala sau biserica trebuie să se ocupe într-un mod exclusiv de aceasta. Învățarea de tip afectiv cel mai bine dă rezultate în familie pentru că acolo copilul petrece cel mai mult timp și este un mediu prielnic pentru dezvoltarea caracterului și a conștiinței. Mediul familial este cea mai mare forță a copilului și, totodată, punctul său cel mai slab.⁶

În privința educației religioase, rolurile familiei, școlii și Bisericii devin fundamentale. Educația religioasă reprezintă un metoda prin care sunt formați oameni cu caractere integre, personalități deschise spre înțelegerea celuilalt, respect reciproc, preocupați de îmbunătățirea continuă a relațiilor cu divinitatea și cu cei din jur. Părinții, de asemenea, transmit sentimente și atitudini astfel încât influența lor parentală va asigura un model autentic pentru copiii lor. Capacitatea de a alege, în funcție de reperele relevante ale unui context, reprezintă coordonatul fundamental al personalității umane.⁷

Prin educație religioasă se asigură un sens al vieții copilului, o direcție și un mod de a exista, o perspectivă ce depășește imediatul faptic.⁸ Totodată, prin educație religioasă, se dorește aducerea omului înaintea lui Dumnezeu ceea ce conduce la o manifestare a dorinței de cunoaștere prin căutarea permanentă a lui Dumnezeu. Educația religioasă are în vedere cele două componente de bază ale omului: sufletul și trupul. Educația religioasă când se manifestă în interacțiunile timpurii cu părinții, prin istoriile personale ale familiei și experiențele din cadrul familiei au un rol esențial în modelarea convingerilor noastre despre Dumnezeu și despre procesul de dezvoltare al credinței. Prin urmare, examinarea interacțiunilor dintre generații, în special în contextul relațiilor de familie și în contextul relațiilor părinte-copil, este esențial pentru a înțelege traiectoria credinței religioase

6 Constantin Cucoș, Labăr V. Adrian, *Consecințe ale educației religioase asupra formării conduitei tinerilor. Perspectiva beneficiarilor*, Basiliana, Vol. I, Nr.1, 2008, pp. 65-102.

7 Liliana Stan, *Dezvoltarea copilului și educația timpurie*, Iași, Ed. Polirom, 2016, pp. 144-155.

8 Bogdan-Andrei Mocanu, *Influențe educative și suport parental în educația religioasă a copilului*, Teza doctorat, Iași, 2019, p.10.

și, în cele din urmă, modul în care are loc educația religioasă. Părinții religioși simt că transmiterea credințelor copiilor lor este datoria lor sacră.⁹

Studiile demonstrează că este mai puțin probabil ca părinții religioși să abuzeze sau să strige la copii și, în general, se angajează în niveluri mai mici de agresiune verbală.¹⁰ Sunt mai predispuși în a-și îmbrățișa și lauda copiii și, în general, să fie mai consecvenți în abordarea parentală.¹¹

Unii cercetători s-au întrebat dacă nivelurile mai ridicate de religiozitate ale părinților pot conduce la un stil parental mai rigid,¹² sugerând că scopul părinților de a transmite o valoare religioasă mai puternică copiilor lor poate însemna că părinții sunt mai predispuși să pună accent pe ascultare. Studiile pe marginea acestei întrebări au avut rezultate mixte,¹³ au descoperit că părinții religioși sunt, de obicei, mai autoritari. În cele din urmă, unii cercetători au sugerat că părinții religioși combină atât stilurile de autoritate, cât și cele autoritare, prin echilibrarea stabilirii unui nivel ridicat de limite cu un nivel ridicat de căldură parentală. Părinții religioși pot integra așteptările de supunere strictă cu afecțiunea, îngrijirea și implicarea emoțională care să compenseze impactul potențial negativ al stilului parental predominant autoritar.¹⁴

Un alt factor important în transmiterea ideologiei religioase este o bună relație echilibrată emoțional între părinți și copii. Studiile au demonstrat, în mod repetat, că convingerile religioase ale părinților sunt acceptate mai ușor de către copii datorită căldurii părintești.¹⁵ Într-un studiu

9 Chris Boyatzis, "Religious and Spiritual Development: An Introduction," în *Review of Religious Research*, 44 (3), 2003, pp. 213-219.

10 David Dollahite, "Fathering for Eternity: Generative Spirituality in Latter-Days Saint Fathers of Children with Special Needs," în *Review of Religious Research*, 44 (3), 2003, pp. 237-251.

11 Bratford Wilcox, "Religion, Convention, and Parental Involvement," în *Journal of Marriage & Family*, 64 (3), Virginia, 2002, pp.780-792.

12 Henry Danso, Bruce Hunsberger, & Michael Pratt, "The Role of Parental Religious Fundamentalism and Right-Wing Authoritarianism in Child-Rearing Goals and Practice," în *Journal for the Scientific Study of Religion*, 36 (4), 1997, p. 496.

13 Christopher Ellison, & Darren Sherkat, "Obedience and Autonomy: Religion and Parental Values Reconsidered," în *Journal for the Scientific Study of Religion*, 32 (4), 1993, pp. 313-329.

14 Stephen Armet, "Religious Socialization and Identity Formation of Adolescents in High Tension Religions," în *Review of Religious Research*, 50 (3), 2009, pp. 277-297.

15 Scoot Myers, "An Interactive Model of Religious Inheritance: The Importance of Family Context," în *American Sociological Review*, 61(5), 1996, pp. 858-866.

al comunității creștinilor de ziua a șaptea, Dudley și Wisbey au descoperit că părinții care combină autoritatea și controlul împreună cu grija, vor transmite cu un efect pozitiv, cel mai probabil, valorile lor religioase.¹⁶ De asemenea, în studiul tinerelor femei adulte s-a constatat că gradul de copiere a trăsăturilor propriilor părinți, de către fetele tinere, depinde de cât de călduroși îi percep pe aceștia.¹⁷

Educația religioasă trebuie să continue în școală

Acceptarea sau refuzul implicării părinților în actul educativ religios al copiilor are un impact major fie pozitiv sau negativ și în funcție de aceasta așa se vor raporta copii și la educația religioasă de la școală.¹⁸ Educația religioasă este chemată să dea un răspuns la frământările și ignoranțele tinerilor. Unii dintre ei vor afla altundeva care sunt „rațiunile necreate ale acestei infinite etici a dialogului.”¹⁹

Educația religioasă contribuie ferm la formarea individului, la implicarea lui responsabilă, în viața activă și în societate. Dimensionată și realizată în acord cu necesitățile psihice specifice fiecărei vârste, această parte a educației integrale are, mai întâi o funcție informativă, de punere la dispoziția elevilor a unui material de cunoștințe specifice, cu caracter educativ, dar și formativ. Actul educativ religios se desfășoară mai întâi în familie apoi în școală, într-un mod sistematic, gradual, de către părinți, educatori și profesori pregătiți, pe baza unor principii și cu ajutorul metodelor și mijloacelor de învățământ adecvate particularităților de vârstă ale elevilor. Rolul educației religioase este formarea integră a caracterului și personalității elevului care să-l conducă spre cunoaștere și apoi spre maturizare. Educația religioasă este influențată, însă, de anumiți factori: dorința religioasă a copilului, mediul familial, trăsăturile de caracter ale părinților, experiențele de viață

16 Roger Dudley, Randall Wisbey, “The Relationship of parenting Styles to Commitment to the Church Among Young Adults,” în *Religious Education*, 95 (1), 2000, p. 39.

17 Lynn Okagaki, & Claudia Bevis, “Transmission of Religious Values: Relations Between Parents’ and Daughters’ Beliefs,” în *Journal of Genetic Psychology*, 160 (3), p.1999, pp. 303-318.

18 Bogdan-Andrei Mocanu, *Influențe educative și suport parental în educația religioasă a copilului*, Teza doctorat, Iași, 2019, p. 5

19 Monica, Cuciureanu, Simona Velea, “Educația moral-religioasă în sistemul de educație din România,” în *Institutul de Științe ale Educației -Laboratorul Teoria Educației, București*, 2008, pp. 91-120.

trăite de fiecare copil și, nu în ultimul rând, de experiența pedagogică pe care îl are cel ce educă. Persoana care inițiază procesul educațional trebuie să fie un model, să aibă o personalitate intelectuală și morală exemplară.

Monica Cuciureanu²⁰ susține că educația religioasă joacă un rol important în structura caracterului multor oameni, dar mulți dintre aceștia nu participă activ la viața religioasă. Cei care au avut parte de o educație religioasă în copilăria lor vor fi marcați pe tot parcursul vieții iar care nu au avut, vor căuta pe cont propriu drumul către valorile religioase.

În realizarea educației religioase instituționalizate, se întâlnesc diferite impedimente pe care le putem aborda în moduri diferite. Un obstacol pe care-l pot semnala este timpul pus la dispoziție pentru predarea disciplinei. În aproximativ 34 de ore într-un an școlar preuniversitar sau 28 de ore într-un an universitar totul ar trebui făcut învățând și reflectând asupra diferitelor aspecte și nuanțe ale tradițiilor religioase, viziunilor non-religioase și ale eticii, precum și evaluării acestora. Învățarea este un proces care are nevoie de timp și mai ales cea religioasă care implică multe întrebări și răspunsuri.

Părinții care sunt interesați de aspectele educației urmăresc un echilibru al dezvoltării copilului și se găsesc într-o relație de cooperare cu biserica și școala, încercând să acționeze pozitiv, jucând adesea rolul de mediator și încercând să păstreze un climat optim între activitățile educative formale și informale. Acești părinți sunt preocupați de ambientul și consolidarea unor relații pozitive între copil și școală și manifestă atitudini pozitive, dar echilibrate față de aceasta. Ei sunt deschiși la o preocupare constantă pentru îmbunătățirea performanțelor copiilor, dar și ale școlii.

Relația dintre educația religioasă și rezolvarea crizelor mondiale

Progresarea științei și progresul tehnologic au motivat individul să ridice standardele de viață iar cu această ocazie, au apărut și primele divergențe între tineri și adulți, între familie, biserică și școală, între membrii societății și totodată între aceștia și autoritățile statului. Cele mai eficiente metode de a reduce tensiunile dintre generații sunt programele de educație, respectiv influența statului exercitată prin învățământ. În acest sens, familia, biserica și școala trebuie să vină în întâmpinarea nevoilor în vederea formării și pregătirii omului pentru viața socială din toate punctele de vedere.

20 *Ibidem.*

Miza umanității constă în educarea tinerilor în mod special dar și a adulților în general, la un trai de viață echilibrat, fără a ridica nevoia de consum și în deplină armonizare cu ceilalți semeni și cu mediul înconjurător, pentru a diminua poluarea mediului social și a mediului înconjurător. Trebuie ca educația să fie văzută ca o legătură în relația om-natură întrucât aceasta este indispensabilă și necesară dezvoltării durabile și îmbunătățirea resurselor indivizilor de a rezolva problemele de mediu și dezvoltarea capacități de a rezolva conflictele dintre indivizi.

Impactul pozitiv al societății și implementarea progresului în viața de zi cu zi este foarte importantă pentru o dezvoltare a calității vieții, a stării de bine, a dezvoltării noastre fizice și psihice. Progresul tehnicii, a domeniului medical, nu presupune o creștere a stării de bine la nivel micro sau macro, ci noi ca indivizi, putem veni cu un aport pozitiv la îmbunătățirea unei societăți mereu evolutive, jucăm un rol important în dezvoltare relațiilor sociale, ale educației și a stării de bine. Este mai important a evita un raport de conflict, decât capacitatea de a soluționa conflictul respectiv.

Mulți dintre noi simt o discrepanță între ceea ce am învățat la școală și ceea ce facem cu adevărat în viața reală. Aceste realități la nivel psihic derivă din faptul că aria curriculară din instituțiile de învățământ nu se uniformizează foarte bine pe nevoile reale ale societății la momentul predării. În acest drum lung al educației trebuie ținut cont de importanța crucială a învățării în condițiile unei lumi competitive și interconectate. Conceptul de învățare²¹ presupune efort, progres și dobândire de cunoștințe eficiente, atitudini și conduită, ceea ce duce la formarea unor deprinderi complexe pentru a soluționa cu ușurință alte situații de criză existente.

Concluzii

Educația și sănătatea reprezintă segmentele cheie, atât în dezvoltarea statului și a societății, cât și în dezvoltarea individului. Pentru ca un stat să se dezvolte, are nevoie în primul rând de oameni educați eficient, bine pregătiți care să producă cele mai eficiente strategii de progres al societății, de apărare și care să analizeze în perspectivă anumite situații de criză pentru a putea fi evitate. Societatea actuală are nevoie de indivizi care să fie inventivi

21 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Valences of Education", in *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 190-196.

și inovativi, să empatizeze cu dreptatea și adevărul, să se gândească la prosperitatea societății și în plan secundar la binele propriu.

În acest context, putem nota că pentru formarea unei atitudini pozitive cu privire la educația religioasă factorii cheie de personalitate identificați în rândul părinților fac parte din factorii generali ai personalității și au particularitatea studiului de a aduce informații ce pot caracteriza profilul părinților ce se preocupă de educația religioasă a copiilor cu scopul de a diminua crizele ce pot apărea pe tot parcursul vieții.

De asemenea, sistemul educațional, ca motor al educației trebuie să ofere o dogmă de învățare eficientă și calitativă și care să faciliteze adaptarea tinerilor la schimbările impuse de societate²², care să ofere un mediu de viață prielnic tuturor indivizilor indiferent de poziția lor socială. În perspectiva obiectivelor dezvoltării durabile, educația trebuie să ofere oamenilor capacitatea de a lua decizii individuale sau colective, având la bază cunoștințe autentice, valori și deprinderi reale pentru a-și îmbunătăți calitatea vieții lor, reducând crizele de orice fel la minimum posibil. Prin educație, tinerii învață să aibă o perspectivă pe termen mediu și lung în deciziile pe care le adoptă, analizând beneficiile și costurile prezente și viitoare.

Părinții care sunt profund interesați de toate aspectele educației urmăresc un echilibru constant al dezvoltării copilului și păstrează o relație de cooperare cu școala, încercând să acționeze complementar, jucând adesea rolul de mediator și încercând să păstreze un climat optim între activitățile educative formale și informale. Acești părinți sunt interesați de crearea, menținerea și consolidarea unor relații pozitive și eficiente între copil, școală și biserică și manifestă atitudini echitabile, dar echilibrate care să ajute în viitorul copilului.

Bibliografie

- ARMET, Stephen, „Religious socialization and identity formation of adolescents in high tension religions”, în *Review of Religious Research*, 50(3), University of Notre Dame, 2009, pp. 277-297.

22 Ioan-Gheorghe Rotaru, „Current Values of Education and Culture”, în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 87-92.

- BENNETT, Milton James, „Towards Ethnorelativism: A Developmental Model of Intercultural Sensitivity”, în *Education for the Intercultural Experience* R.M. Paige, Yarmouth, Maine, Intercultural Press, 1993.
- BOCOȘ Mușata, Andronache Daniel, Peculea Lorena, „Orientări educaționale actuale asupra curriculumului centrat pe competențe”, în *Perspective pentru cercetarea în educație*, București, Editura Universitară, 2015.
- BOYATZIS, Chris, „Religious and spiritual development”, în *Review of Religious Research*, 44 (3), New York University Press, 2003, pp. 213-219.
- CASTELLI, Mike, „Faith Dialogue as a Pedagogy for a Post Secular Religious Education”, în *Journal of Beliefs & Values*, 33 (2), Londra, Roehampton University, 2012, pp. 207-216.
- CUCIUREANU, Monica, Velea, Simona, „Educația moral-religioasă în sistemul de educație din România”, în *Institutul de Științe ale Educației Laboratorul Teoria Educației*, București, 2008, pp. 91-120.
- CUCOȘ, Constantin, „Educația religioasă”, în *Repere teoretice și metodice*, Iași, Editura Polirom, 1999.
- CUCOȘ, Constantin, Labăr V. Adrian, „Consecințe ale educației religioase asupra formării conduitelor tinerilor”, în *Perspectiva beneficiarilor*, Nr. 1, Vol. I. București, Editura Basiliana, 2008, pp. 65-102.
- DANSO, Henry, Hunsberger, Bruce, & Pratt, Michael, „The Role of parental religious Fundamentalism and Right-Wing Authoritarianism in Child-Rearing Goals and Practices”, în *Journal for the Scientific Study of Religion*, 36 (4) Colecția Arts & Sciences VII, Jstor, 1997.
- DOLLAHITE, David, „Fathering for Eternity: Generative Spirituality in Latter-Day Saint Fathers of Children with Special Needs”, în *Review of Religious Research*, 44 (3), Brigham Young University, 2003, pp. 237-251.
- DUDLEY, Roger. & Wisbey, Randall, „The Relationship of Parenting Styles to Commitment to the Church Among Young Adults”, în *Religious Education*, Oxford University Press, 2000.
- ELLISON, Christopher. & Sherkat, Darren, „Obedience and Autonomy: Religion and Parental Values Reconsidered”, în *Journal for the Scientific Study of Religion*, 32 (4), pp.313-329, Quarterly, 1993.
- HORGA, Irina. „Dimensiuni curriculare ale educației religioase. Aspecte specifice în sistemul de învățământ românesc”, în *Teză de doctorat*, București, 2007.

- ICĂ, Ioan, Junior. Marani, Germano, „Gândirea socială a Bisericii”, în *Fundamente- documente-analiză-perspective*, Sibiu, Editura Deisis, 2002.
- IVASIUC, Ana, „Educația interculturală: de la teorie la practică; implementarea educației interculturale în școli multietnice din România”, în *Raport de cercetare al Agenției de Dezvoltare Comunitară „Împreună”*, București, 2010.
- JABEEN, Farah and Anis-ul-Haque, Muhammad Naveed Riaz, „Parenting Styles as Predictors of Emotion Regulation Among Adolescents”, în *Journal of Psychological Research*, Vol. 28, Nr. 1, Pakistan, 2013, pp. 85-105.
- LAZĂR, Ludmila, „Fenomenul migraționist contemporan: probleme și provocări etice”, în *Filosofia în contextul științei contemporane*. Asem, Chișinău, 2010.
- MOCANU, Bogdan-Andrei, „Influențe educative și suport parental în educația religioasă a copilului”, în *Teza doctorat*, Iași, 2019.
- MYERS, Scoot. „An Interactive Model of Religious Inheritance: The Importance of Family Context,” în *American Sociological Review*, 61(5), Pennsylvania State University, 1996, pp. 858-866.
- OKAGAKI, Lynn & Bevis, Claudia, „Transmission of Religious Values: Relations Between Parents’ and Faughters’ Beliefs”, în *Journal of Genetic Psychology*, 160 (3), Purdue, 1999, pp. 303-318.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, “Current Values of Education and Culture”, în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 87-92.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, “Valences of Education”, în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 190-196.
- STAN, Liliana. „Dezvoltarea copilului și educația timpurie”, Iași, Editura Polirom, 2016, pp.144-155.
- VIANU, Tudor. „Filosofia culturii”, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1945.
- WILCOX, Bratford. „Religion, Convention, and Parental Involvement”, în *Journal of Marriage & Family*, 64 (3), Virginia, 2002, pp. 780-792